

326 *J. V. SNELLMAN – A. H. SNELLMAN 15.XII 1873*
HUB, JVS handskriftssamling

Kära Hinni.

Forman Hoffrén fick en låda innehållande: pels och en ask med diverse. Forlön bör Du betala.

10 Pelsen är visst en stor utgift. Men jag tänkte, att alla der gå i pels och vill ej att Du skall göra undantag. Håll den väl. Låt ofta piska skinnen. Akta kragen för våta. Ber Du Anna Smith derom, lägger hon in den till sommaren. Gör mig en glädje och begagna den att gå i kyrkan.

Bottsforter behöfver Du. Sådane borde der kunna fås för 20 mk ungefär. Beställ och skrif derom,

Sök umgänge i familjerna. Huru med Din fiolspelning? Läs någon historie. Låna från Gymnasiibiblioteket.

Fås Podoska hemmanen försålda, är naturligtvis bättre, ju mera kontant inbetalas.

20 För Ida behöfver Du ej oroa Dig. Jag har bjudit henne sådana vilkor, att hon har minst 1 200 mk p~~e~~r år. Men då blir er lott icke fri, förrän efterhand som pris för Podoska och Lyra's lösen ingår.

Hanna har krafslat, men är nu bättre. Skrif oftare till någon här. Din öme fader

J. V. S:n

H:frs d. 15 Dec. 73.

20 mk medfölja.

327 *J. V. SNELLMAN – A. F. BORENIUS 31.XII 1873*
HUB, SLS 381

30

Gamla Heders Broder.

Ehuru jag som vanligt gör Dig besvär, är dock tillfället mig kärt, att sända en helsning med tillönskan af stilla frid för det nya årsskiftet.

För~~e~~ning's B~~a~~nke~~n~~s v~~e~~xel N:r 9 806 – som medföljer, är qvitterad och torde väl mottagas af Sparbanken utan omgång för Dig att lyfta beloppet.

40 Med oförändrad tillgifvenhet

Broderligen

J. V. S:n

H:frs d. 31/12 73.

328 *UTLÅTANDE OM TÄVLINGSSKRIFTEN SUB*
LEGE LIBERTAS
FLS

50

Afhandlingen »Sub lege libertas» synes vara en ganska förtjenstfull skrift. Jag tager mig dock friheten fästa H~~e~~rrar komiterades uppmärksamhet på Inledningen och Slutorden.

Den förra, Inledningen innefattar den enfaldiga utredningen af statens begrepp, som hos juristerna i vårt land blifvit utspridd genom Palmén's handbok. Staten skall vara »på ena sidan» en straffanstalt »på andra sidan» en uppfostringsanstalt. In summa: Staten är till för

individens räkning; hvarje lurk kan säga: det är för mitt enskilda behof meskligheten bråkat med världshistorien. Teorin är allmän. Men staten kan icke hindra, att en del menniskor slås ihjäl och att en del få lefva såsom vräklingar. Det är allmänt, att de senare lägga sina synder på statens axlar och *söka* sin förbättring i samhällsordningens upplösning.

Onödigt synes det dock att hos vårt folk inplanta dessa läror. Det vore bättre att säga detsamma: ert eget sedliga lefverne är staten. Den har ingen annan tillvaro. Den är alls ingen »anstalt» eller inrättning. Den är endast och allenast handling, ert eget görande och låtande. Lef ett sedligt, kärleksfullt familjelif. Arbeta och gör hvar man rätt och så många som möjligt godt. Sörj för er kommuns bästa. Vårda om era kyrkor och skolor. Älska friheten och sök att upprätthålla den; bevisa patriotisk uppoffring för vårt folks sjelfbestånd. Staten är allsintet annat än detta ett folks handlingssätt, den har ingen annan grund, än sjelfva denna sin tillvaro; icke heller något annat ändamål än det, att sålunda vara till. Man kallar detta det Rätta på jorden. den skrifna lagen är ett uttalande af, hvad ett folk icke blott inser för rätt, utan gör och låter såsom rätt. Att alla (det stora flertalet) göra hvad lagen bjuder, att detta är folkets sed, det utgör lagens makt, samhällsmakten, statsmakten. Den är en verklig makt i världen, som måste hafva sina representanter, utåt i förhållande till andra folk, inåt för sjelfva lagstiftningen, för förvaltningen af folkets gemensama angelägenheter m. m. Denna representation – den är en »anstalt», en stor mängd af institutioner; men den är icke staten.

Jag ber om förlåtelse för denna föreläsning, som endast afsett en antydning hvarföre ifrågavarande inledning i min tanke är förderfvande och förkastlig. Det skulle väl gå an att skriva en bättre, börjande med: »Ske din vilja såsom i himmelen, så ock på jorden» – och slutande med: »All öfverhet är af Gud». Men detta teoretiserande är i denna skrift icke nödigt. *Inledningen kan bäst bortlemnas.*

»Slutorden» äro sanna och vackra. Men de äro opåkallade. De äro en utkastad handske. Mot dem kan och skall sägas: Det är en beklagensvärd olycka, när hos ett folk den bildade klassens talar ett för massan af folket fremmande språk, när den icke förstår folket, icke känner, hvad detta känner, tänker, önskar och vill, i följd häraf icke heller kan älska och akta detsamma; när vidare bildningen i landet icke stödes af folkets kärlek, utan hvilken dag som helst kan bortsopas, utan att folket vet sig derpå något förlora. Sådane slutord vore visserligen gagneligare – men i afhandlingen lika opåkallade. *Äfven slutorden kunna derföre bäst utlemnas.*

Skulle derföre Herrarne godkänna afhandlingen, får jag ödmjukast hemställa, att dessa utslutningar göras till vilkor, och vilkoret skriftligen meddelas Författaren under adress »Sub lege libertas» p(«r t. ex. ett tidningskontor.

J. V. S:n

329 UTLÅTANDE OM K. F. IGNATIUS PLAN FÖR FINLANDS GEOGRAFI

FLS, kart. 70

Det är med mycken ledsnad, jag finner mig vara af annan mening, än D:r Ignatius, med afseende på planen för den geografi, Litteratursäll-